
HABERLER

SAHA EDEBİYATININ ÖNCÜLERİNDEN

NİKOLAY NEUSTROYEV

DOĞUMUNUN 100. YILINDA ANILDI

DOÇ. DR. YURIY VASILYEV

YRD. DOÇ. DR. FATİH KIRIŞÇIOĞLU

Yazılı Saha edebiyatının kurucularından birisi olan Nikolay Denisoviç Neustroyev 15 Aralık 1895 tarihinde Bayağantay Ulusu 4. Bayağantay nesleğinde (yeni adı Taatta) doğmuştur. 1910-1913 yılları arasında Yakutsk'da okuduktan sonra 1920 yılında Bayağantay nesleğinin kaymakamı olmuştur. 1922-1924 yılları arasında öğretmenlik de yapan Neustroyev, 1925 yılında Yakutsk'ta düzenlenen Sovyetlerin IV. Kurultayına delege olarak katılmıştır. 1925-1926 yıllarında *Hozyaystvo Yakutii* dergisinde redaktör sekreter olarak çalışmıştır. Neustroyev, 1927 yılında V. Bryusov adlı edebiyat enstitüsünde okumak için Moskova'ya gönderilmiş fakat, hasta olduğu için okuyamamıştır. 21 Temmuz 1929 yılında da tüberküloz hastalığından Yakutsk'ta ölmüştür.

34 yıl gibi çok kısa bir süre yaşayan ve klâsik yazılı edebiyatçıların en genci olan Neustroyev bu kısa hayatına değişik edebî türlerden birçoğunu sığdırmayı bilmiştir. O, Sahaların ilk komedi yazarıdır. Onun *Kuhağan Tun* "Kötü ruh", *Onoruu Kitaanax* "Zor kader", *Tieteybit* "Aceleci", *Kukaaki Kuluba* "Kestane Kargasının Başkanı", *Tar* "Donmuş Yoğurt" adlı tiyatro eserleri Sahaların tiyatro sanatının gelişmesinde önemli rol oynamıştır.

Neustroyev, eserlerini 1912 yılından itibaren vermeye başlamıştır. Onun halk tarafından bilinen ilk eserleri 1915 yılında yazılan ve 1917 yılında *Sibirskiye Zapiski* dergisinde basılan "Dikaya Jizn" (Vahşi Hayat) adlı hikâyesiyle, 1917 yılının son baharında Yakutsk halk evinde gösterilen *Timir*

Con Oğoloro "Demir Milletin Çocukları" adlı tiyatro eseri olmuştur. Neustroyev'in yazma kabiliyeti Rus edebiyatının etkisiyle gelişmiştir. Puşkin, Lermontov, Tolstoy ve Gogol'dan etkilenen yazar, P.A. Oyunskiy ile birlikte Gogol'un *Revizor* adlı eserini, N.N. Pavlov-Trihit ile birlikte Puşkin'in *Boris Godunov* adlı dramasını Sahaçaya çevirmiştir. Onun hayatı ve çalışmaları üzerine G.K. Boyeskorov, G.R. Kardeşevskiy, G.S. Sromyatnikov, G. Okorokov, N. Toburokov gibi araştırmacılar çalışmışlardır.

Stalin döneminde, 1930'lu yıllardan itibaren Saha edebiyatının diğer klâsik yazarları gibi Neustroyev'in de bütün eserleri yasaklandı. Onun kitaplarını okumak, evinde bulundurmak ve ismini söylemek de yasaktı. 1956'dan itibaren kısmen serbestlik olduysa da Neustroyev'in birçok eseri bu güne kadar basılamamıştır. Onun el yazıları Saha Bilimler Akademisinin arşivinde ve Oyunskiy Edebiyat Müzesi'nde bulunmaktadır.

Bu yıl N. Neustroyev'in doğumunun 100. yılı Saha Cumhuriyeti'nde yüksek bir seviyede kutlanmaktadır. Onun için 8 Temmuz'da Yakutsk'da bir ıhtıax bırahınnık "kırmızı serpme bayramı" düzenlendi. Ayrıca Neustroyev'in basılan bütün eserleri tekrar ele alınacak ve el yazılarından alınan bazı parçalar bir kitap hâlinde basılacaktır. Birçok bölgede de Onun hatırasına toplantılar düzenlenmektedir. Meselâ biz, Uus-Aldan'da Borogon ve Çoron adlı köylerde düzenlenen toplantılara katıldık. 16.9.1995 tarihinde yapılan bu toplantılara bizim yanı sıra Neustroyev'in kız kardeşinin kızı Akulina Mihaylovna Neustroyevna, Türkiye'den tarihçi-araştırmacı Hamza Soysal, araştırmacılar Ammasova Raisa Terentiyevna, İvan Vasilyeviç Migalkin, Zoya Vasilyevna Migalkina da katılmışlardır. Kalabalık bir dinleyici topluluğu tarafından izlenen toplantılarda Neustroyev'in hayatı ve eserlerinden örnekler verilmiştir. Bu toplantılarda okunan Yuriy Vasilyev'in Hamza Soysal'la birlikte Türkiye Türkçesine aktardıkları "Sahaada" (Saha ülkesi) ve Fatih Kirişçioğlu'yla birlikte Türkiye Türkçesine aktardıkları "Doğorbor" (Arkadaşıma) adlı şiirlerin Türkiye Türkçesine aktarılmış şekillerini burada da vermeyi uygun gördük.

SAHAADA

Ey Sahaada, bahtsız Sahaada!
Uyan artık, bul yerini!
Ata yurdum, zavallı yurdum
Onurla doğru, yap vazifeni!
Ayazdan korkmayan,

İnsancıl,
Mert düşünceli
Kimsesiz oğullarını,
Daima güzel,
Sıcak kanlı,
Ana canlısı
Tatlı kızlarını,
Sen kime emanet ettin?
Ocağında, yurdunda
İyi yetiştiremediğin
Kendi çocukların
Daha fedakâr olmayacaklar mı
Yaban kuşlarından?
Yurdunda
Senin hakîr gördüğün
Aziz torunların
Sana daha çok acıyacaklar
Değerli su çulluklarından.
Ulu soyluların
Sahte sözlerine
İtibar etmen
Daha zararlı olmayacak mı?
Şunu unutma ki,
Gelişmiş milletlerin
Muazzam taktiklerine
Hayran kalman zararlı olmayacak mı?
Kapını o kadar açma!
Ulu nehirlerinin
Kıyılarında,
Gençlerin
Neden devrildiler,
Halkın niçin dağıldı?
O uzak tepelerin
Ardındaki
Masum insanların
Ümitleri kimden kesildi,
Canlıların neden irkildi?
İleride,
Karaladığın
O güzel insanlarına
Muhtaç olacağın günler gelecek, ama
Onlar azalacaklar...

İleriki yıllarda
İhmal ettiğin
Kutsal soyunu
Sayıp anlarsın, ama
Belki o zaman geç olacak.

DOGORBOR

Doğduğum yere
Sevgili aileme
Kavuştuğumda
Anlıyorum ki,
Kendimi adadığım ülkemde
Babam ve annemle
Birlikteliğimden, ve
Özlemimden,
Çadırımda
Kardeşimle
Birlikte yaşadığım
Anlardan ve hatıralarımdan,
Kasabamdaki rahatlığımdan,
Tanıştığım insanlardan,
Memleketimde
Akrabalarımınla
Sohbetimden,
Arkadaşım daha iyiymiş.
Geçen sene
Arkadaşımınla
Beraberliğim,
Eğlendiğimiz günler ve
Okul sıralarındaki
Dostluğumuz,
Daha iyiymiş.

ORTAK TÜRK ALFABESİ

a	f	j	o	u
b	g	k	ö	ü
c	ğ	q	p	v
ç	h	l	r	w
d	x	m	s	y
e	ı	n	ş	z
ä	i	ñ	t	